

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Húza-vona-hivatal.

Dickens valamelyik bájos regényében sokszorosan kifigurázza az angol közigazgatás lassúságát és beszél egy „húza-vona-hivatalról”, amelynek mintha egyenesen az volna a célja, hogy a szegény embereket megakassza az igazságuk kiderítésében.

En azt hiszem, ilyen húza-vona-hivatal nemcsak egy van a világon, hanem valójában az egész bürokrácia nem más, mint húza-vona-hivatal; gyors és helyes adminisztráció csak ott lehetséges, ahol a bürokrácia még nem harapózott el. Ha meg a bürokratikus kezelés az autonomia bölcs és megbízható, de magábanvéve is kissé nehézkes rendszerével egyesül, ott aztán csakugyan nem lehet vége a húza-vonának.

A mi adminisztrációnkat is a bürokrácia kifejlődése tette lassúvá, a jövedelmezőséget megnehezítővé és drágává.

Sokszor hallom, hogy az a baj, hogy túlságosan magas fizetéseket adunk s elsősorban ezeket kell csökkenteni, hogy háztartásunk egyensúlyát helyreállítsuk, vagy legalább megközelítsük. Nem vagyok ezen a véleményen. Nem szólok itt az egyházközségi igazgatásról, amelynek körében rendszerint oly minimálisan csekélyek a fizetések, hogy azoknak csökkentését még a leghevesebb „szanáló” sem kívánhatja. De úgy látom, hogy a magasabb alakulatink igazgatásában sem itt van a hiba.

En semmiféle egyházi pénztártól semmiféle fizetést, vagy tiszteletdíjat nem kapok s ennek folytán az érdekeltségnek minden látszata nélkül nyugodtan szólhatok erről a kényes kérdéstről. Nyugodtan elmondhatom, hogy amennyire egyházkerületünk és egyházmegyéink igazgatását ismerem, itt senki sincs a végzett munkájáért túlfizetve, sőt inkább nagyon is szerénynek mondhatók a javadalmak. Espereseink például megközelítően sincsenek honorálva azért a súlyos adminisztratív munkáért, amelyet végezniök kell. De ha jól megnézzük, még püspökünk minden bizonnyal jobb javadalma sincs arányban a nagy munkával és sok szük-

ségképpen kiadással, amely a tisztségével együtt jár. Ugyanezt mondhatnám a különböző egyházkerületi és kollégiumi hivatalokról is, amelyek szintén sokkal több munkát végeznek, mint más ugyanolyan javadalommal ellátott hivatalok. Szerintem az adminisztráció rendszerének változatlansága mellett nem a fizetések csökkentése, hanem inkább emelése volna megokolt, ha ugyan az erőnk engedné.

Az azonban bizonyos, hogy az erőnk nem-hogy nagyobb kiadást engedne, de még a mostanit sem bírja. Másban kell tehát az orvoslást keresni. Az adminisztráció tökéletes átalakításában.

Évek óta hangoztatom szóval és írásban, hogy a mi mostani szegény helyzetünkben a régimódi patriarchális adminisztráláshoz kell visszatérni. Jól tudom, hogy ennek is megvan a maga sok hátránya, de nem szabad gondolni, hogy a bürokratikus formák közt lebonyolított, formailag bizonyára esinosabb igazgatás minden érdeket kielégít.

Hihetetlen, amennyi papíros-fogyasztással jár nálunk valamely parányi ügynek elintézése is. De nem sajnálnám a papírost, ámbár annak is sokkal több most az ára, mint a régi, jó világban, ha meg volnék győződve arról, hogy ezzel jobba, kedvezőbbé tesszük a helyzetünket. De tessék megnézni a régi és az újabb egyházkerületi jegyzőkönyvek számát és az egyes számok terjedelmét; tessék összehasonlítani, mennyi levéltári anyaga gyűlt össze egy év alatt az egyházkerületnek, vagy a Kollégiumnak régen és most; tessék megnézni a püspöki iroda iktatókönyvének számát s irattári anyagát; viszont tessék ezzel egybevetni az évi számadások mérlegének aktív és passzív eredményét: mindenki látni fogja, hogy mennyel több munkát adtunk az az adminisztrációnak, annál rosszabbul állunk anyagiakban.

A bürokrácia rengetegében elvész a dolog érdeme és elvész sokszor a közérdek is. Minden kis faluban tudják, hogy mekkora nehézségeket okoz például az egyházközségi határozatoknak közgyűlési jóváhagyása. Sokszor igen nagy és nevezetes érdek fűződne hozzá, hogy valamely

ingatlant gyorsan meglehessen venni, de mire a jóváhagyás megérkezik, eiszalad a kedvező alkalom. Ezen a nehézségen kíván segíteni az új egyházi törvény, azzal, hogy az efféle határozatokat nem szükséges közgyűlés elé vinni, hanem lehet kisebb gyűléssel is jóváhagyatni.

Ennek az egészséges gondolatnak kell érvényesülni egyéb adminisztrációs feladataink végzésénél is.

Abban az időben, amikor nem lehetett szabályos egyházkerületi gyűlést tartani, a szükség rákényszerített bennünket arra, hogy egy egészen kis testületre bíztuk a Kollégium ügyeinek intézését. Ez ellen aztán, mihelyt a rend valamennyire helyreállt, igen sok szó esett és valljuk meg, egészen törvényes alapon. Csakugyan a fennálló törvénnyel ellentétben állt a rendkívüli intézőbizottság működése és fenntartását csak a szükségállapot okolta meg. Másrészt azonban az is kétségtelen, hogy az a rendkívüli intézőbizottság sok jeles eredményt is ért el. Hogy csak párat említsek: egy peres ügyben a négyszázezer korona fizetése ellenében már elfogadott egyességet a rendkívüli intézőbizottság erélyes ellenállása akadályozott meg s a négyszázezer helyett tízmillió korona jutott a Kollégiumnak pár nap alatt; egy haszonbérleti szerződésnél szintén a rendkívüli intézőbizottság fellépése vonta maga után, hogy másfélszeresre kellett emelni a haszonbér mennyiségét, ugyancsak pár hét alatt. Lehet, hogy a bürokratikus formák mellett is megjött volna a tízmillió, de akkorra a pénz ára is lehanyaglott volna ugyanolyan mértékkel s lehet, hogy a felemelt árendát is megadták volna a következő évben, amikor már az a pénz negyedrésznit sem ért.

Szóval kisebb számú és gyorsabban mozgó testületekre kell bízni az intézkedést mindennütt, ahol ennek kifejezetten törvényes akadálya nincs. Ezzel is és egyéb módokon is biztosítani kell az egyéni felelősség érvényesülését az adminisztrációban, különösen az anyagi ügyek intézésénél.

Én el tudok képzelni olyan adminisztrációt, amelynél például a kollégiumi gazdasági tanács százhusz helyett csak tizenkét jegyzőkönyvi számot alkot. A jegyzőjének tehát nem kell annyit írni, kiadványozni, értesíteni. Hanem csak gyorsan cselekedni. El tudok képzelni olyan adminisztrációt, hogy az egyházkerületi közgyűlés elé nem kerül hatvan, vagy nyolcvan pontban a Kollégium sok mindenféle ügye, hanem csak három, vagy négy szám alatt foglalozik a drága közgyűlés a Kollégium ügyeivel, azonban ennek a három, vagy négy számnak a tárgyalása közben tökéletesképet alkothat magának minden közgyűlési tag az egész ügymenetről és szigorú és kemény vizsgálatot teljesítve, kíméletlenül megtorol minden mulasztást és megállapít minden felelősséget.

Természetesen annak, vagy azoknak, akik ilyen rendszerű adminisztrációra vállalkoznak,

el kell szánniok magukat arra is, hogy tökéletesen megtanulják az ügyeket, mert féltudással ekkora felelősséget nem vállalhatnak; arra is, hogy kérlelhetetlenül készek lenyesni minden kinövést, vagy abnormitást; arra is, hogy elviseljék az esetleg igazságtalanná is válható kritikát, mert ilyen sokszor egészen jóhiszeműen is hangzik el s mennél jobban szereti a bíráló a féltett intézményt, annál könnyebben. Azoknak tehát, akik ilyen rendszerű adminisztrálásra vállalkoznak, nemcsak arra kell készen lenniök, hogy életük munkájának javarészét erre szentelik, nemcsak arra, hogy e munkájukért gáncson kívül más jutalomra ne számítsanak, hanem arra is, hogy ne hagyják el a munkájukat még akkor sem, ha a kritika fáj, sőt tudjanak örülni a fájó kritikának abban a tudatban, hogy íme vannak emberek, akik az ügyet éppen oly nagyon szeretik, mint ők maguk s azért a jó munkával is elégedetlenek.

Az adminisztratív rendszer teljes átalakítása után lehet szó az adminisztrációt végző személyzet számának csökkentéséről és ezzel a javadalmi kiadások apadásáról. De én nem is ebben látom a rendszerváltoztatás főelőnyét, mert — ismétlem — nem látom a javadalmakat túlméretezettnek, hanem abban, hogy a kevesebb papírfogyasztás mellett minden tényező az ügy érdemi részét intézheti, másolások helyett. Ennek pedig szükségképpen következése mindennemű kiadásnak jelentékeny alábbszállása.

Hogy aztán az autonómiát olyan vidékre is ki lehetne terjeszteni, amelyeken ma nyoma sincs — például kollégiumi vonatkozásban — sok gazdasági kérdésben a tanári karokra, a diákintézmények körében magára a diákságra — s ezzel sok költséges feladatot jószívvel végzett autonóm feladattá is lehetne tenni, arról talán most ne beszéljünk.

K. B.

Indítvány.

A kollégiumi és egyházkerületi tisztviselők és alkalmazottak nyugdíjszabályzatának átdolgozása tárgyában.

Köztudomású, hogy a boldog időkben készült és szerény méretekhez szabott kollégiumi és egyházkerületi tisztviselők és alkalmazottak nyugdíjalapjára az egyházkerületi és kollégiumi pénztár alaposan reáfizet. A kollégiumi pénztár állandó hiányának az egyik forrása ez az elavult nyugdíjszabályzat:

Indítványozom tehát:

1. A fent említett nyugdíjintézet állásáról megfelelő szakértők által matematikai mérleg készítendő, hogy annak alapján a nyugdíjárulék szükséglet megállapíthatóvá váljék.

2. Addig is míg a matematikai mérleg által kívánt nyugdíjárulék megállapíthatnák, azonnali hatállyal mondja ki az egyházkerületi közgyűlés, hogy az országos református lelkészi nyugdíjintézeti járulékok százalékaival teljesen azonos százalékban állapítja meg

a tagok fizetési kötelezettségét, úgy a belépési, mint az évi járulékokra vonatkozóan. A belépési járulékoknál muntatkozó különbözet megfizetésére úgy az alkalmazásban, mint a már nyugalomban levő nyugdíjintézeti tagjait kötelezi s az így esedékessé vált belépési járulék összegét 36 havi egyenlő részletben levonja.

3. Akik más köz-, vagy magánpénztárból eredő nyugdíjat élveznek, a kollégiumi nyugdíjintézetből csak nyugdíjpótlékre tarthatnak igényt.

4. A nyugdíjpótlék összege az a különbözet, amennyivel az illető igényjogosult más köz- vagy magánpénztártól kevesebb nyugdíjat kap, mint amennyi nyugdíj őt a kollégiumi pénztártól illetné, ha másutt nyugdíjigénye nem volna. Nyugdíjigénye $\frac{1}{3}$ -ának megfelelő összeg azonban minden körülmények között folyósítandó. — E rendelkezés a már nyugalombavonultakra is érvényesítendő. Az általuk utólag esetleg fizetendő belépési járulékkülönbözet kiszámításának alapjául a kerületi nyugdíjintézet által tényleg folyósított évi nyugdíjpótlék összege veendő számításba. — E rendelkezés indokolása a Kollégium anyagi helyzete.

Kérem ez indítványomat az előkészítő bizottságokkal való letárgyalás után a folyó évi december 15-én tartandó kerületi közgyűlés elé érdemi döntés végett előterjeszteni.

Kiváló tisztelettel:

Gönczy Béla s., k.,
egyhk. jegyző.

*

Anélkül, hogy az indítvány érdemében ezidőszerint állást foglalnánk, örömrünknek adunk kifejezést azon, hogy a Kollégium súlyos gazdasági helyzete foglalkoztatja az elméket s tiszteletreméltónak valljuk az erkölcsi bátorságot, mely közérdekű kérdésben állásfoglalásnál nem nézi az esetleges sérelmet és érzékenységet. Az indítványt mindenesetre minden oldalról s minden szempontból meg kell világítani. Lehet, hogy mellőzés vár rá, de nyomtalanul akkor sem veszhet el.

K. B.

„Gusztáv Adolf éneke.”

Halála háromszázadik évfordulójára.

Mi magyar reformátusok számos egyéb — és bizonyára előbbrevaló — ok mellett már azért is különös kegyelettel kell, hogy gondoljunk az Evangélium nagy bajvívójára az emlékezés ez ünnepi alkalmakor, mert szellemi alkában, uralkodói egyéniségében, politikai pályafutásában és személyes életsorsában nagyon sok meglepő hasonlóságot mutat az éppen három évvel előtte elköltözött nagy kortársával és sógorával, Bethlen Gáborral.

Ez a hasonlóság továbbfolytatódott abban is, hogy mindketten mélyen meggyökereztek

népeik szeretetében s mindkettőnek az alakjával már életükben is, annál inkább holtuk után sürűn foglalkozott nemcsak a történeti és a politikai irodalom, de a költészet is.

Bethlen Gáborról tudjuk, hogy vele kapcsolatosan nemcsak a hazában, hanem még a külföldön is egész nagy népies prózai és verses irodalom támadt. A szeretet és a kegyelet egyik legmagasabb fokú megnyilatkozásaként — amely csak igazi nagyoknak szokott részökbe jutni — olyan verseket is költöttek róla, amelyek egyenesen az ő szájába vannak adva, őt beszéltesik. Sőt magyar református őseink egészen a 19. század elejéig a templomaikban is énekeltek egy „Gyakorta való buzgó könyörgést kíván az Úr Isten” kezdetű olyan dicséretet, amelynek a versfőiből „Gabriel Betlen fecit” jó ki, amelyről azonban már Debreczeni Ember Pál (Hist. Eccl. Ref. 736. lap) tudta, hogy nem B. G. volt a valóságos szerzője.

Hasonlóan gyöngéd és mélyértelmű megtiszteltetésben részesült Gusztáv Adolf is. Sőt a neki tulajdonított ének mai napig is él az evangéliumi gyülekezetek ajkán, és igaz, hogy erősen átdolgozva, még a mi legújabb magyarországi református énekeskönyvünkbe is bekerült, az eléggé különösen „Hozsánna” gyűjtővel ellátott énekek között, mint 294. dicséret: „Ne csüggedj el, kicsiny sereg . . .”

Ma már egészen pontosan tudjuk (lásd a Vahldieck Fr. cikkét *Christliche Welt* 1932, 972. skk. lapok), hogy ennek az egyszerűségében is oly hatalmas éneknek szövegét és eredetét (nem a mi énekeskönyvünkben szereplő) zenéjét Altenburg Mihály német evangélikus lelkész, élete legutolsó szakában (meghalt 1640), erfurti lelképásztor szerette. Számos vallásos és világi éneket költött, de valamennyi többi mind régcsereg feledésbe merült, csak ez az egyetlenegy maradt fenn a gyülekezet ajkán e mai napig. Nem példátlan eset, hogy egészen kiskaliberű poéták Isten különös ajándékából a személyes élmény, a történeti helyzet és a magasból jövő ihletés szerencsés összetalálkozásában fellángolnak, mint a Mózes csipkebokra, halhatatlant alkotnak s azután visszasülyednek a tizedrangúságba és a névtelenségbe (Rouget de l'Isle és a Marseillaise, Balkányi Szabó Lajos és a Kossuth-nóta). Ez esett meg a derék Altenburg magisterrel is. Nagyszerű „Trutzlied”-jét abban a rettenetes nyomás alól felszabaduló, bizakodó hangulatban költötte, amelyet a közvetlen kiirtás előtt állott németországi protestánsokban a nagy északi szabadítónak, Gusztáv Adolfnak 1630-iki partraszállása keltett. A második versszakban világosan céloz is a szabadító Gedeonra. (Bethlen Gábor is a magyar nemzet Gedeonának mondja magát egy az ajkára adott verszetben.) Röpíveken — amelyeket legújabban fedeztek föl — villámgyorsan terjedt el az ének Németország-szerte, fordításban ajkára került a svéd hadseregnek s a nagy király hősi halála után csakhamar kialakult az a megható hagyomány,

hogy az éneket tulajdonképen ő maga készítette katonái számára, épp a lützeni csata előtt. Mint minden ilyen hagyományban, úgy ebben is van valami magasabb igazság: az éneket a Gusztáv Adolf tiszta, erős, önfeláldozó egyénisége, mélyen hívő lelke ihlette s ez ihletés nélkül sohasem jött volna létre.

Érdemesnek tartjuk közölni az ének eredeti első három strófáját magában a német szövegben, mert az énekeskönyvünkben levő magyar szöveg inkább csak nagyon is szabad átdolgozásnak mondható:

*Verzage nicht, du Häuflein klein,
obschon die Feinde willens sein,
dich gänzlich zu zerstören,
und suchen deinen Untergang,
davon dir wird recht angst und bang:
es wird nicht lange währen.*

*Tröste dich nur, dass deine Sach
ist Gottes: dem befiehl die Rach
und lass es ihn nur walten.
Er wird durch seinen Gideon,
den er wohl weiss, dir helfen schon,
dich und sein Wort erhalten.*

*So wahr Gott Gott ist und sein Wort,
muss Teufel, Welt und Höllenpfort,
und was dem tut anhangen,
endlich werden zu Schand und Spott.
Gott ist mit uns und wir mit Gott;
den Sieg woll'n wir erlangen!*

Amint látjuk, ez a szöveg egy önmagában befejezett pompás gondolati és művészi egész. Néhány évvel keletkezése után egy ismeretlen szerző kitoldta még két versszakkal, azután mások még többel — ezek a toldások azonban már mind sokkal gyengébben sikerültek.

Az énekeskönyvünkben olvasható szöveg első három strófája az Altenburg-féle eredetinek túlon túl szabad átköltése, amíg a negyedik az ismeretlen eredetű két legkorábbi toldalékstrófa egyikének gondolatait adja vissza nagyjában.

Szép magyar költői feladat volna a három első versszak hívebb fordítását adni — a hűséget nemcsak a gondolatok pontosabb visszaadására, hanem a szerző és a kor lelkének ihletettebb visszaidézésére is értve — éppen a Gusztáv Adolf emlékében.

R. I.

Cimek.

Lapunk egyik közelebbi számában „Végre” cím alatt megjelent vezércikk visszhangjaként igen előkelő és méltán köztiszteletben álló egyéniségtől kaptunk felszólalást, amelyet, bár igen okosan, szellemesen és kifogástalan hamgnemben van megírva, mégsem közölhetünk. Nem pedig azért, mert nem óhajtunk arra a félreértésre alkalmat adni, hogy a cikkben foglaltak a mi felfogásunkat is fedik.

Ebben a nem közölt felszólalásban ugyanis arról van szó, hogy nem elég, ha csak az egyházi

cimeket egyszerűsítjük az egységes „tisztelletes”-re, hanem szükséges a világi cimek teljes megszüntetése, sőt megtiltása is, már tudniillik egyházi vonatkozásban.

Nem érthetek egyet a nagyon tiszteletreméltó cikkíróval. A világi cimek rendje és használata ugyanis nem az egyházi szabályozás körébe tartozik, ennekfolytán nem is állhat módunkban e tárgyban bármilyen rendelkezést tenni. Nem tilthatom meg, mint egyház, például a református gimnázium tanárának vagy igazgatójának, hogy „nagyságos”-nak címezzék. Már most, ha a tanár vagy igazgató véletlenül lelkész is: akkor mit tegyek ellene, ha mégis nagyságosnak címezik? Vagy megmondanánk, hogy aki lekipásztor, annak nem szabad, aki csak lelkész, de más foglalkozást folytat, annak szabad? Még arra is tudunk esetet, hogy a lelkészi képesítésű férfiú éveken át a maga vagyonián gazdálkodott, később azonban lelkészi hivatalba lépett. Most zárjuk ki a választhatóságból azon a címen, hogy világi címet viselt?

A magam részéről helyesnek tartanám, hogy a reformátusság a maga egész szellemi és erkölcsi súlyával előmozdítsa minden olyan törekvést, amely a címkorság megszüntetésére vagy korlátozására való. Azonban nem tartanám helyénvalónak azt kimondani, hogy csak a mi egyházunk szolgálatában állók, sőt éppen hogy a mi egyházunk lelkészei nem viselhetnek világi címet.

Helyesnek látnék olyan állami szabályt, amely szerint egyedüli cím a „tekintetes” vagy „nemzetes” legyen. Nemzetes községi jegyző úr, nemzetes alispán úr és nemzetes miniszter úr. Akkor a papjainknak csakugyan megtilthatnánk, hogy nagyságosak és méltóságosak legyenek és nem volna szabad arra hivatkoznunk, hogy a kínai katolikus püspök mindenképp excellenza.

Addig azonban: az egyetemes papság gondolatával is ellenkeznék, hogy a főgondnok lehet méltóságos vagy kegyelmes, a püspök nem; az egyházmegyei gondnok lehet akár kegyelmes is, az esperesnél botránykozás a méltóságos cím. Addig már csak hadd legyenek a „tisztelletes” urak egyszersmind méltóságosak is.

K. B.

TUDÓSÍTÁS

Tűzek az éjszakában.

Diktálta referáda helyett: Szatmári Figyelő.

Írta: Tóth Sándor.

Sötét esték... ólmos esték... hosszú éjszakák... nehéz éjszakák borulnak a végekre... a szatmári 2—400 lelkes kis gyülekezetekre. Anyagi gondok, lelki töprengések sötét estéi, nehéz éjszakái. Sötét kód a szíveken, nehéz borulat a lelkeken Hitünkért és Egyházunkért. Nemzetünkért és Hazánkért! Némelyek még csodálatos önmegtagadással vonszolják a nehéz

keresztet, imádkozva: Tarts meg Uram, mert elveszünk! Mások már lerokadtak, de mégis mintha hozzá volnának nőve: Uram vedd le rólam, tovább nem bírhatom. Reméltem benned Istenem, de erőm elfogyott; megcsókolják a nehéz fát. Ismét mások már próbálják lefaragni; s úgy vélt bölcs megfontolással — de kábult öntudatlanságban a legszentebb értéket, az iskolákat kiakarják dobni a nehéz teherből: itt a községnek, amott az államnak a lábai elé akarják helyezni, vagy éppen a fejéhez vágni: Jogom volt, teher lett... lemondok!!! Kötelességed, — s ha nem jöttél segedelmenre még alamizsnával sem, legyen a Tied az öröme is, a terhe is! Ám lásd!! És a legszomorúbb, ahol kihullott a szívekből a hűség, a lelkekből az áldozatosság; ahol senkiben és semmiben nincs már hit, sem bizalom, a „minden mindegy” — a „volt valahogy — lesz valahogy” elvtelen elvét vallók gyeplőt közédobó, felelőség elvét zúgolódva eldobó — ma már nem ritka példakép, mikor a csak kenyérért élő Hitét megtagadja... Egyházát elhagyja. — Nemzetét megcsúfolja, Hazáját elárulja! Lemondani Róluk még nem merészel — de lelkesedni értök már nem tud!

Sötét esték?... nehéz éjszakák. Nap és éj egyaránt sötét... nehéz!

*

És fekete ördögök és vörös Sátánok — lopva az éjszakán tiltott tüzeket rejtegetve, szórják el itt is ott is az elégedetlenség, az ellenszegülés, a tagadás, a rombolás üszkös csóvait: A Hazád elveszi a pengőidet — az egyházad a megmaradt filléreidet —; a Nemzedet a kenyeredet, a Hited a morzsáidat. Ma még a verejtékeidet — holnap a véredet: Meddig tűrsz még! Neved ki! Tagadd meg. — Csúfold meg! Hagyd el!!! Sötét esték... nehéz éjszakák! Sötétek, és még sem elszomorítóak, nehezek és még sem kétségbeejtőek. Nem! Mert tüzek gyúlnak az éjszakában... tüzek időről-időre, amelyek világítanak tiszta fényvel, melegítenek áldott boldog melegséggel. Tüzek — Isteni tüzek!

*

Az első ilyen tüzet az október 13. és 14. napjain tartott egyházmegyei közgyűlés gyújtotta fel! Sipos József esperes a Hitnek; Gaál Endre a Reménységnek és a referensek a Szeretetnek oly bőséges olajával öntözgették, ápolgatták e tüzet, hogy még a legsötétebb lelket is bevilágította, a leghidegebb szívet is átmelegítette!

Kívül háborgatásaink, belől gyötrődéseink, itt félelmeink — ott rettentéseink: de kétségbe nem esünk. Szorongatgatunk — de meg nem emésztetünk!

A teherbíró képesség megcsökkent: de az adósság nem növekedett. Az egyházi adók nehezen folynak: de a legszükségesebbek ki vannak elégítve. Tartozásunk tetemes: de végromlás egyetlen gyülekezetünket sem fe-

nyegeti. Iskolafenntartási terhek miatt sok a panasz, — de a jogról való lemondás alig pár helyen ütötte fel fejét! A belhivatalnokok a fizetshátralékok miatt panaszkodnak, — de békétlen zúgolódás, vagy kötelesség mulasztás nincs sehol. A hívek lelkiigondozása fáradhatatlanul folyik; az iskolák színvonala, a tanítók munkája dicséretreméltó. Elvettett állapotunkban sok a dicsekedésünk. Az anyagi válság, amely fojtogat mindenütt, sehol nem fajult lelki válsággá!

Ezeket az igazságokat szögezték le és rögzítették meg a gyűlés határozatai — és felgyújtották a Reménységnek azt a tüzet — amit az éppen szőnyegen levő kormány újjáalakítás is élesztgetett, hogy türesünk és kitartásunk béréül; önmegtágadásunk és hűségünk jutalmául boldogabb jövő virrad reánk, melyben megízleljük áldott gyümölcsét, minden, mi áldozatos cselekedetünknek.

Tűz volt, mely rávilágított a legsúlyosabb keresztet viselő boldog vallomásra: Az én igám könnyű, — az én terhem gyönyörűsége!

A csüggedtek felemelték fejüket; a fázós szívűek félenksége eloszlott, a borongós lelkekbe új fény sugar lövellt!

Aggodalmat eloszlató, — sötétséget űző, ködöket szerte foszlato tűz az éjszakában.

*

Új tűz, — nagyobb tűz november 12-én. Püspök urunk, Atyánk generális vizitációt tartott a cégénydányádi egyházban. Ez a virágzó kis egyház az egész egyházmegyére kiterjedő püspöki látogatás alkalmával a Főtiszteltű úr betegsége miatt kimaradt az általános, a közös örömből. Utolsó volt — és lett első! Örömet nem kellett megosztania senkivel — és mégis megosztotta, bevonta abba az egész egyházmegyét, melynek majdnem egész tisztikara a fehérgyarmati vasútállomáson várta az egyházfőt, s nagy tisztességadással, hosszú kocsisorban kísérte ki az örvendező egyházba.

A fehérgyarmati gyülekezet is a lelkész és presbitérium vezetésével népes küldöttséggel várta az átutazó kedves vendéget.

Cégénydányád határánál a község előjárósága, levente diszszázad és lelkes népraj várta a szép, tiszta novemberi naplementében érkező magas vendéget, s üdvivalgva kísérte a templom felé, hol harangzúgás közben a dalárda égbeszóló énekléssel, a presbitérium élén a lelkész szívből fakadó meleg érzésekkel mondott Istenhozottat.

Megnyílt a gyülekezet szíve, befogadta a pásztorok legelsőjét; megnyílt a templom, befogadta a megáldott gyülekezetet, melynek közepébe 14 palástos lelkész között vonult be a Püspök úr! Megnyílt minden ajak háladó dicséret mondásra, megnyílt a főpásztor ajaka és áldást könyörgött és próféciát mondott és megáldotta a nyáját — és megnyílt az Ég és tűz gyult a sötét, szomorú éjszakában; s minden földi pásztorokon túl láttuk ama jó

pásztort — ki vezérli, pásztorolja nyáját, a gyöngét, az erőtelent kihozza a mélységből; kicsiny báránycáit karjaira veszi, kebele melegével istápolja: ki életét adja az ő juhaiért! Azért a mi szívünk nem félne! Tűz az éjszakában!

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Karai Sándor egyházkerületi tanácsbíró, a debreceni kollégium igazgatója — mint értesülünk — az egyházkerületi közgyűléshez bejelentette a kollégiumi igazgatói tisztségről lemondását. Karai 1884-ben lépett a kollégium szolgálatába, mint gimnáziumi tanár; húsz év múlva lett a gimnázium igazgatója, amely tisztséget tizenhét éven át töltött be. Tíz évvel ezelőtt lett a Kollégiumnak s az egyetemi internátusnak és a konviktusnak, majd pedig a tanárképzőintézetnek igazgatója. Most a negyvenkilencedik évet szolgálja a kollégiumban. Akármilyen pozícióra állították, mindenütt első rendűen állta meg a helyét. Mint tanár is kiváló volt, mint igazgató pedig egyenest utólérhetetlen. Szabatosság, pontosság, a kollégiumért való odaadó buzgóság jellemzi minden munkáját. Hosszú szolgálatához sok nevezetes alkotás is fűződik, amelyik egy részének kezdeményezője, más részének hűséges elősegítője volt. Az új főgimnázium építése és példás berendezése körül hervadhatatlan érdemeket szerzett. Ámbar a patriárhák korát éli, friss erőben van s munkaképessége teljességében. De igaza van, ha idejében akar a munkától visszavonulni. Nekünk ugyanis az a legnagyobb veszedelmünk, hogy a jó erőinket sohasem kíméljük és kidőlésig dolgoztatjuk. Karai Sándorban is sok olyan kiválóság van, amelynek kímélése közönséges haszon. Óvjuk meg erejének maradékát, kevesebb munkával is sokat fog ő még használni egyházunknak és a Kollégiumnak.

A **dunamelléki egyházkerület** november 19-én tartott közgyűlésén Ravasz László püspök nagyszabású beszédet mondott, amelyben a töke hivatásáról és az emberszeretet szolgálatában állásának kötelességéről szólt. Az egyházkerületi közgyűlés keretében lelkészi szentelés is volt és egybekapcsolták a közgyűléssel **Baksay Sándor** centennáriumának megünneplését is.

Doktortanító. Takács Gyula hajdúszoboszlói református tanító a debreceni tudományegyetemen jogi doktorátust szerzett s november 19-én avattatott fel. Szívvel gratulálunk a kitartó munka szép gyümölcséhez.

Értelemzavaró sajtóhiba csúszott be lapunk 46. számának „Végre...” c. vezércikkébe és kijavítása sajnálatos elnézésből legutóbbi számunkból kimaradt. A 318. lapon a balhasábon a közepetáján e helyett: „a barokk és rokokó szellem nem követett hatása” ez olvasandó: A barokk és rokokó szellem **némi közvetett hatása**.”

A **Konvent szanáló bizottsága** november 26-án délelőtt 8 órakor ülést tart.

A **debreceni egyetemen** az elmúlt héten két-napi szünet volt a diákok közt felmerült ellentétek miatt. Az újságok erősen túlzott híreket közöltek a diákok tüntetéséről. Így többek közt azt is, hogy az egyetemi könyvtárban nőket is megverték volna s hogy a verekedésben teológusok is részt vettek volna. Ezekre és sok más hasonló újsághírré semmiféle hivatalos adat nincs. Az egyetemi hatóság pedig igen erélyesen nyomoz és a rendzavarásban vétkesek bizonyára megkapják büntetésüket.

A **kollégiumi Kántus** november 19-én délután 5 órakor a Kollégium dísztermében Vajdai Nagy Lajos és Dobozi Erzsébet kegyes alapítók emlékére ünnepélyt rendezett. Az ünnepélyt dr. szentpéteri Kun Béla, a Kántus felügyelőtanára nyitotta meg. A Kollégium régi harmónikus neveléséről vitéz dr. Bessenyei Lajos gimnáziumi igazgató tartott felolvasást.

A **Csapó-utcai egyházrész** napközi gyermekotthont nyitott meg folyó hó 15-én, amikor Dancsházy Sándor h. lelkész beszédében a szeretet szolgálatáról szólt. Az otthonban egyelőre 20 gyermeknek adnak meleg ételt és szobát a tanulásra. A felügyeletet az egyházrész női és leányai látják el csoportokban felváltva.

Az **Országos Szeretetszövetség** e hónapban megjelentette időszaki Értesítőjét, amelyben részletesen láthatjuk a szövetség célját és eddigi nagyszerű eredményeit. A szövetség szükségessége szépen tűnik ki egyházi életünk nagyságainak az értesítőben közölt nyilatkozataiból is. Az Értesítő negyedévenként jelenik meg. Előfizetési díj évente 50 fillér.

A **Bethlen Gábor-szövetség** november 23-án Miskolcon tartott nagygyűlést, amelyen Balczár Dezső püspök mondott beszédet.

Az **Országos Szeretetszövetség** Debrecenben november 27-én délután alakul meg. Ugyanaznap lesz Czegléden is az alakulás. Az utóbbin dr. Puky Endre elnök maga is jelen lesz és Debrecenből is több közreműködőt kértek.

Az **alsószaboles-hajdúvidéki egyházmegye** most újította meg tisztikarát. A közbizalom általában az eddigi tisztviselőket emelte az élre. Esperes újból Bartha László tiszalöki lelképásztor lett, akit eddigi esperesi működése még inkább az egész egyházmegye szívéhez forrasztott. Nevezetes változás azonban, hogy az eddigi egyházmegyei gondnok, Szomjas Gusztáv, nem vállalván tovább a tisztséget, az egyházmegye valamennyi egyházközségének szavazatával Rásó István Hajdú vármegye alispánja lett az új egyházmegyei gondnok. Rásó közismerten nagyon agilis ember, elsőrangú közigazgatási erő s amellet kedves családi kapcsolat is fűzi az egyházmegyéhez, amelynek gondnoka hosszabb időn át volt az ő édesatyja, néhai Rásó Gyula, ugyancsak Hajdúvármegyei alispán. Sok szerencsét kívánunk az új tisztikarnak s különösen a most szolgálatba lépő egy-

házmegyei gondnoknak, de nem hallgathatjuk el fájdalmunkat a veszteség felett, amely egyházunkat azzal éri, hogy a nagybuzgóságú és felettebb áldozatkész Szomjas Gusztáv visszavonul az egyházi életben részvételtől. Bizonyára lehet ugyan módot találni arra, hogy őt más, esetleg kevésbé nagy elfoglaltságot adó munkakörben foglalkoztatni lehessen az egyház javára. Szomjas Gusztávnak tisztában kell lennie azzal, hogy ha eddigi munkakörét nem láthatja is el azzal az odaadással, amelyet az megkíván ezért a visszavonulást helyénvalónak találta, — neki minden egyházi munkát elhárítani semmiestre sem szabad, hiszen sok tapasztalatára s nagy gazdasági ismereteire éppen a mostani nehéz viszonyok közt fokozottan szükség van.

A Kálvinisták Templomegyesülete folyó hó 15-én tartotta ezidei első teadélutánját a Kollegium dísztermében. A délután fényét emelte, hogy dr. Baltazár Dezső püspök 61. születésnapját is ünnepelték, aki magasszárnyalású, bibliai tárgyú beszédet mondott és köszönte meg az üdvözlést.

A Brit és Külföldi Bibliatársulat lapot indított Bibliaterjesztés címen, hogy közte és a keresztyén egyházak, iratterjesztők között szorosabb kapcsolat létesüljön.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkrület Püspökétől.
3599—1932. szám.

Körlevél.

Nagytisztelető Esperes Úr!

Az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom az 1933. év őszén és az 1934. év február havában tartandó lelkészsképesítő vizsgálatok házi dolgozatainak tételeit a következőkben:

I. lelkészsképesítő vizsgálatra:

1. Keresztyén hittanból: „A bűnről szóló fontosabb hitnézetek a protestáns dogmatikusoknál.“

2. Keresztyén erkölcstanból: „Az ethika és eszihetika l'art pour l'art határkérdése az Arany János költészetéből vett példákkal.“

3. Újszövetségi írásmagyarazatból: „Jakab levelének magyarazata.“

E tételek közül egyet a jelölt kidolgozván, dolgozatát legkésőbb 1933 június 1-re, illetőleg az 1934 februárjában vizsgálatot tenni szándékozók 1933 november 1-re, a lelkészsképzőintézeti igazgatóhoz beküldeni tartoznak. A dolgozat tisztán és olvashatóan írva, bekötve, a források megnevezésével nyújtandó be.

II. lelkészsképesítő vizsgálatra:

1. Értekezés a következő három tétel valamelyikéről:

a) A lelkigondozás tárgyköréből: „A férfidiakonátus létesülte az apostoli korban, fejlődése és elfajulása a középkori egyházban, újr

éledése s mai állása az európai református egyházakban. Függelékül: tervezet a férfidiakonátusnak a magyar református egyházban életre-hívására.“

b) Egyháztörténelemből: „Tetszésszerűen magyar református egyházközség levéltárából, eleddig még nyomtatásban nem publikált történeti értékű anyag közlése, bevezetéssel, magyarázatokkal, jegyzetekkel.“ A közlendő anyag korhatára a legrégebb időktől 1848-ig bezárólag állapíttatik meg. Közlési minta: a Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár kötetei, különösen a négy legutóbbi évfolyam (1927—30.)

c) Valláspedagógiából: „A magyar református egyház utóbbi nyolcvan évében a vallásoktatásra vonatkozó mozgalmak, tervezetek, szabályzatok, intézkedések kritikai ismertetése a külföldi protestáns egykorú valláspedagógiai fejlődés folytonos szemmel tartásával (tüzeten átnezendők a magyar református zsinati, konventi, kerületi, sőt a tiszántúli egyházmegyei gyűlések és tanügyi bizottságok jegyzőkönyvei, memorandumai, publikációi, valamint az egyházi és tanügyi lapok, vezérkönyvek, főbb tankönyvek stb., az idevonatkozó irodalom kritikai ismertetésével).“

2. Egyházi beszéd textusául: Pál levele a rómaibeliekhez VI. r. 23. v.

3. Gyakorlati bibliamagyarázat textusául: Bírák könyvének VII. fejezete egészen. (Gedeon legyőzi a midianitákat.)

4. Kátémagyarázatul: XLIX. Úrnapja 124. kérdés („mi a harmadik kérdés?).

Az 1. alatti értekezés külön s a 2., 3., 4. alattiak ismét külön, tehát a négy dolgozat két kötetbe kötve, a fentebb I. alatt írt módokon és határidőig nyújtandó be az egyházkerületi lelkészi főjegyzőhöz (Makláró Károly, Kunhegyes).

A dolgozatokkal egyidejűleg küldendő be a lelkészsképzőintézeti igazgatóhoz, illetőleg az egyházkerületi főjegyzőhöz 60 (hatvan) pengő vizsgálati és pecsédíj és 10 fillér kézbesítési díj is.

A dolgozatok beadásának határidejéhez a legszigorúbban ragaszkodom s meghosszabbításának csakis egyénekenkénti kérelemre és kizárólag abban az esetben adok helyet, ha a jelölt orvosi bizonyítvánnyal, vagy egyéb hitelt érdemlő módon igazolja, hogy súlyos betegség, vagy ezzel egyenértékű „vis maior“ miatt volt képtelen dolgozatait a kellő időben benyújtani.

Debrecen, 1932 november hó 19.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

TARTALOM: K. B.: Húza-vona hivatal. — Gönczy Béla: Indítvány. — R. I.: „Gusztáv Adoll éneke“. — Tudósítás: Tóth Sándor: Tüzek az éjszakában. — Különfélék. — Hivatalos értesítés: Körlevél.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznövelő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932-2199

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső:** Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből —.50
- Czeplédy Emánuel:** Baltazár Dezső református püspök életrajza 2.50
- Dr. Erdős Károly:** Méliusz világító lámpásának sugarai. —.30
- Fosdick:** A szolgálat értelme 4.40
- Dr. Illyés Endre:** A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
- Dr. Incze Gábor:** Keresztelési beszédek 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) 7.—
- Kesztyűsné Balogh Margit:**
Az Úr zsámolyánál. Ára: P 3.—
- Kovács János:** Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) 4.—
- Dr. Sz. Kun Agota:** A debreceni református Nagytemplom 3.—
- Makkai Sándor:** Öntudatos kálvinizmus 3.60
- Musnay:** Újszövetség 8.—
— János evangéliumának és leveleinek magyarázata 4.—
— A magyar biblia története 1.20
- Orosz Tamás:** Napsugár a szent berkekben 4.—
- Révész Imre:** Kálvin élete —.80
— Révész Imre élete 8.—
- Dr. Révész Imre:** Az ige fénye (Prédikációk). 1.20
- Szabó Gyula:** Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) 3.—
- S. Szabó József:** A debreceni református kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 3.20
- Szalonnás János:** A református leány (Kötve) 6.—
- Dr. Török István:** A Barthi theologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból —.50
— Barth Károly theológiájának kezdetei 3.—
- Varga József:** Korálkönyv 6.—
- Dr. Vasady Béla:** A hit misztériuma 7.—
- Vincze Elek:** Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) 5.—
- Vincze Károly:** Istennek angyalai 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.